

Suvestinė redakcija nuo 2015-01-01 iki 2015-12-11

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. [20-745](#), i. k. 1082330ISAK0003D-58

Nauja redakcija nuo 2013-07-14:

Nr. [3D-505](#), 2013-07-11, Žin. 2013, Nr. 75-3804 (2013-07-13), i. k. 1132330ISAK003D-505

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMO
PROGRAMOS
PATVIRTINIMO**

2008 m. vasario 6 d. Nr. 3D-58
Vilnius

Vadovaudamasis 1992 m. birželio 5 d. Biologinės įvairovės konvencija (Žin., 1995, Nr. 69-1662), Lietuvos Respublikos gyvulių veislininkystės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 14-226; 1998, Nr. 110-3023) ir 1998 m. rugsėjo 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 83-2327; 2012, Nr. 42-2048) 9.85 punktu,

t v i r t i n u Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programą (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRĖ

KAZIMIRA DANUTĖ PRUNSKIENĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2008 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 3D-58
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2013 m. liepos 11 d. įsakymo Nr. 3D-505
redakcija)

LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa (toliau – programa) parengta atsižvelgiant į tai, kad Lietuva pasirašydama 1992 m. birželio 5 d. Biologinės įvairovės konvenciją (Žin., 1995, Nr. 69-1662) įsipareigojo išsaugoti savo ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius. Ūkinių gyvūnų genetiniai ištekliai yra nacionalinis turtas, jų išsaugojimas yra integruotas procesas, kuris turi selekcinę, ekonominę, mokslinę, ekologinę, kultūrinę, istorinę, aplinkosauginę, edukacinę svarbą Lietuvai ir yra svarbi pasaulinės žemės ūkio įvairovės ir visos biologinės įvairovės dalis. Kadangi dėl nepalankių rinkos sąlygų dauguma ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių atsidūrė ties išnykimo riba, Lietuva saugo savo ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, įtrauktus į senųjų ir XX a. suformuotų saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą (toliau – saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašas).

2. Senosios ir XX a. suformuotos veislės turi unikalų paveldimų ypatybių ir požymių derinį, tačiau senosios veislės – dar tik joms vienoms būdingus specifinius genus, kurių nebūtų įmanoma naujai atkurti veislei išnykus. Lietuva stengiasi apsaugoti savo ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius nuo išnykimo, išlaikydama biologinę įvairovę bei užtikrindama genetinį pagrindą ateities gyvulininkystei, kadangi, veisiant ūkinius gyvūnus ir gerinant vien tik produkcijos kiekybinius ir kokybinius rodiklius, pasireiškia paveldimos recesyvinės ligos, sumažėja gyvūnų atsparumas ligoms ir aplinkos pokyčiams, silpnėja jų gyvybingumas, trumpėja amžius, blogėja reprodukcijos kokybė ir nelikus prie vietos sąlygų prisitaikiusių, atsparių, gyvybingų ir geromis reprodukcinėmis savybėmis pasižyminčių veislių, šiuos požymius būtų labai sunku atkurti.

3. Ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą ir raidą Lietuvoje nuo 1992 metų lėmė keletas pagrindinių veiksnių: teisinio reglamentavimo kaita; Europos Sąjungos ir valstybės lėšos, skirtos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimui, sparčiai kintančios rinkos sąlygos; ūkinių gyvūnų augintojų prioritetų kaita.

4. Programos paskirtis – nustatyti ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimo tikslą, uždavinį ir priemones, kad būtų užtikrinta ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių valstybinė apsauga, sudarytos tinkamos sąlygos saugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, juos atrinkti, įvertinti, stebėti, tirti ir populiarinti.

5. Programoje vartojamos sąvokos:

Genealoginė ūkinių gyvūnų linija – grupė vertingų ūkinių gyvūnų, ne mažiau kaip penkių kartų palikuonių, kilusių iš bendro giminės pradininko.

Genealoginė ūkinių gyvūnų šeima – grupė vertingų ūkinių gyvūnų, ne mažiau kaip penkių kartų palikuonių, kilusių iš bendros giminės pradininkės.

Grynasis veisimas – veisimo būdas, kai poruojami tos pačios veislės ūkiniai gyvūnai.

Grynaveislis ūkinis gyvūnas – ūkinis gyvūnas, kurio tėvai ir protėviai yra įrašyti arba jis pats yra įrašytas arba tinkamas būti įrašytas į tos pačios ūkinių gyvūnų veislės kilmės knygą.

Įvaisa – grynojo veisimo būdas, kai poruojami artimos giminystės ūkiniai gyvūnai.

Kritinė ūkinių gyvūnų veislė – ūkinių gyvūnų veislė, kurios yra likę ne daugiau kaip 5 veisliniai patinai arba ne daugiau kaip 100 veislinių patelių arba kurios populiaciją sudaro ne daugiau kaip 120 ūkinių gyvūnų ir jų mažėja, o grynasis veisimas yra mažesnis kaip 80 procentų ir kuri nepriskiriama prie išnykusių.

Naudojamasis ūkinių gyvūnų genų bankas – bankas, kuriame laikoma naudojamų ūkinių gyvūnų genetinė medžiaga greitam naudojimui ir tyrimams.

Saugojamasis ūkinių gyvūnų genų bankas – bankas, kuriame laikomas užšaldytos naudojamų ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos tam tikras kiekis kaip veislės išsaugojimo garantas ateities kartoms.

Ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolys – ilgalaikį grynąjį veisimą užtikrinanti genofondinių ūkinių gyvūnų banda, kurioje palaikoma visa genealoginė struktūra ir iš kurios gali būti platinama veislinė ir genetinė medžiaga.

Ūkinių gyvūnų atranka – ūkinių gyvūnų parinkimas veisti siekiant gauti palikuonis, turinčius norimų požymių.

Ūkinių gyvūnų genetinė medžiaga – ūkinių gyvūnų ląstelių ir / arba jų sudėtinių dalių (spermos, embrionų, ovocitų, klonų, somatinių ląstelių ir DNR) visuma, lemianti genetinės informacijos išsaugojimą ir perdavimą.

Ūkinių gyvūnų genetiniai ištekliai – naudojamos arba galimos naudoti žmogaus ūkinėje veikloje ūkinių gyvūnų rūšys, veislės, populiacijos arba jų dalys, taip pat bet kokia gyvūnų genetinė medžiaga (sperma, embrionai, ovocitai, klonai, somatinės ląstelės ir DNR).

Ūkinių gyvūnų nacionaliniai genetiniai ištekliai – Lietuvoje susidarę ūkinių gyvūnų genetiniai ištekliai, kurių išskirtiniai paveldimieji požymiai turi selekcinę, ekonominę, mokslinę, ekologinę, kultūrinę, istorinę svarbą Lietuvai.

Ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *ex situ* (toliau – išsaugojimas *ex situ*) – užšaldytos lietuviškų veislių ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos išsaugojimas.

Ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *in situ* (toliau – išsaugojimas *in situ*) – gyvų lietuviškų populiacijų ūkinių gyvūnų saugojimas.

Ūkinių gyvūnų populiacijos efektyvumo rodiklis (N_e) – veisti naudojamų ūkinių gyvūnų patinų ir patelių santykis, rodantis populiacijos būklę.

6. Saugomų lietuviškų ūkinių gyvūnų veislių sąrašą pagal rūšis sudaro šios lietuviškos ūkinių gyvūnų veislės:

6.1. arklių veislės: žemaitukai, stambieji žemaitukai, Lietuvos sunkieji arkliai ir senojo lietuviško genotipo trakėnai;

6.2. kiaulių veislės: Lietuvos vietinės ir senojo genotipo Lietuvos baltosios kiaulės;

6.3. galvijų veislės: Lietuvos šemieji, Lietuvos baltnugariai, senojo genotipo Lietuvos žalieji, senojo genotipo Lietuvos juodmargiai galvijai;

6.4. avių veislės: Lietuvos šiurkščiavilnės ir Lietuvos juodgalvės avys;

6.5. Lietuvos vietinės pieninės ožkos;

6.6. vištinės žąsys;

6.7. Lietuvos vietinės bitės;

6.8. Lietuvos skalikai.

II. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

7. Pagal šią programą veiklą, apimančią ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą, vykdo šie subjektai:

7.1. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto padalinio Gyvulininkystės instituto Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių apsaugos koordinavimo centras (toliau – Centras);

7.2. specializuotą veislininkystės veiklą vykdančios valstybės kontroliuojamos akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės, kuriose valstybei priklauso daugiau kaip ½ akcijų.

8. Pagal šią programą ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius saugantys subjektai atlieka valstybinės reikšmės darbą, kai kurie dar nuo 1993 metų vykdo ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių saugojimo funkciją: gyvūnus saugo, tiria, platina ir populiarina senųjų vietinių veislių populiacijas. Subjektuose laikomi saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių ūkiniai gyvūnai veisiami grynuoju veisimu, uždarų populiacijų metodu, išlaikant veislių genealogines struktūras. Subjektai tvarko ūkinių gyvūnų veislininkystės ir produktyvumo apskaitą,

tiria jų biologines-ūkinės savybes, kaupia genetinę medžiagą, kuria naujas genealogines ūkinių gyvūnų linijas ir šeimas, vykdo informacinę sklaidą dalyvaudami parodose, propaguoja ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius leidiniuose. Visa tai skatina platesnį ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių panaudojimą šalies ūkiuose. Šiuose subjektuose sukauptos intelektinės pajėgos, sugebančios įvertinti ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių būklę ir jų poreikį bei užtikrinti jų veisimą grynuoju būdu pagal genealoginę struktūrą, taip pat panaudoti įvairius veisimo metodus siekiant užtikrinti saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių išlikimą.

9. Atsižvelgiant į tai, kad dauguma saugomų veislių yra kritinės būklės, šioje programoje ypatingas dėmesys turi būti skiriamas išsaugojimui *in situ*, siekiant išsaugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius. Tai gali būti atlikta, pašalinus pagrindines subjektų problemas:

1. nepakankamą subjektų materialinės bazės kokybę;
2. sisteminio požiūrio į ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą stoką;
3. finansavimo ūkinių gyvūnų nacionaliniams genetiniams ištekliams išsaugoti trūkumą.

III. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINYS, VERTINIMO KRITERIJAI IR PAGRINDINĖS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

10. Programos tikslas – apsaugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius nuo nykimo, užtikrinti saugomų lietuviškų gyvūnų veislių populiacijų tvarumą. Tikslų vertinimo kriterijai:

10.1. kritinių veislių skaičius arba procentas bendrame pagal programą saugomų veislių skaičiuje;

10.2. ūkinių gyvūnų populiacijos (toliau – populiacija) efektyvumo rodikliai N_e (kiekvienai populiacijai atskirai);

10.3. bendros pagal programą remiamos populiacijos pokytis, lyginant su praėjusiais metais (proc.).

11. Programos uždavinys – kaupti ir tirti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, racionaliai ir tausiai juos naudoti, sudaryti palankias sąlygas ūkinių gyvūnų rūšių evoliucijai. Uždavinio vertinimo kriterijai:

11.1. sukauptų pilnaverčių genealoginių ūkinių gyvūnų linijų / šeimų / individų pagal atskiras veisles skaičius (vnt.);

11.2. saugomų genetinės medžiagos komplektų skaičius (vnt.);

11.3. iš selekcinio branduolio privačių asmenų įsigytų saugomų lietuviškų veislių ūkinių gyvūnų skaičius (vnt.).

12. Programai įgyvendinti numatytos šios priemonės:

12.1. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *in situ*:

Įgyvendinant Biologinės įvairovės konvencijos tikslus, palaikyti šalies ūkinių gyvūnų biologinę įvairovę išsaugant ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, juos veisti grynuoju veisimu siekiant įtvirtinti susidariusius išskirtinius veislių požymius. Sudaryti ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolius ir juos išlaikyti. Subalansuotai ir tausiai panaudoti selekcinuose branduoliuose gaunamus ūkinius gyvūnus branduoliams plėsti, atnaujinti ar veislių rekreacijos tikslu platinti gyvūnus augintojams.

Svarbiausi ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolius laikančių subjektų uždaviniai:

12.1.1. išlaikyti pagal 1 priede nurodytus rodiklius (selekcinis branduolius, linijas, šeimas, įkainius) ir skirtą finansavimą genealoginės struktūros genofondinių ūkinių gyvūnų bandas, kurių gyvūnai nuolat perduotų pageidaujamus požymius ir norimas savybes kitoms kartoms;

12.1.2. užtikrinti, kad siekiant išvengti įvaisos ir formuojant naujas linijas, į populiaciją būtų galima įterpti kitų veislių genų, tai turėtų būti tiek fenotipiškai, tiek ir genotipiškai artimų, panašioje aplinkoje susiformavusių veislių genai, tačiau kitų veislių genų įterpimas turi būti suderintas su Valstybine gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos;

12.2. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *ex situ*:

Igyvendinant biologinės įvairovės konvencijos tikslus, įkurti ir (ar) palaikyti ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos, turinčios funkcionalių paveldimumo elementų, naudojamuosius ir saugojamuosius ūkinių gyvūnų genų bankus, sudaryti genetinės medžiagos kolekcijas ir jas stabiliai naudoti ar saugoti pagal 2 priede nurodytas apimtis, įkainius ir skirtą finansavimą;

12.3. Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėseną ir atranką, ekspedicijas, kurių metu ekspertų grupė vykdo Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėseną šalies mastu, įvertina gyvūnų tipiškumą veislėms, renka statistinę informaciją, papildo genetinės medžiagos kolekcijas;

12.4. visuomenės informavimas apie Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimo veiklą (viešinimo akcijos, ūkinių gyvūnų genetinių išteklių demonstravimas, straipsniai, interneto svetainė).

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

13. Programos įgyvendinimo priemonės finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų.

14. Centro veikla įgyvendinant programą:

14.1. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių nuolatinė stebėseną ir atranką. Veiklos vertinimo kriterijai: atliktų ekspedicijų skaičius, ekspedicijose stebėtų ir atrinktų gyvūnų skaičius, ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėsenai ir atrankai panaudotų lėšų suma;

14.2. išsaugojimas *in situ*, vertinimo kriterijus – ūkinių genofondinių gyvūnų selekciniais branduoliams sudaryti ir išlaikyti panaudotų lėšų suma, išsaugotų ūkinių gyvūnų skaičius pagal veislių genealogines linijas ir šeimas;

14.3. išsaugojimas *ex situ*, vertinimo kriterijus – genetinei medžiagai kaupti panaudotų gyvūnų skaičius pagal atskiras veisles (vnt.);

14.4. gyventojų švietimas ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių ir šių išteklių išsaugojimo klausimais, vertinimo kriterijai: viešinimo priemonių (pranešimų, surengtų ūkinių gyvūnų genetinių išteklių parodų, populiarinimo straipsnių ir kt.) skaičius, viešinimui panaudota lėšų suma.

15. Ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolius laikančių subjektų veikla įgyvendinant programą:

15.1. išsaugojimas *in situ*, vertinimo kriterijus – ūkinių genofondinių gyvūnų selekciniais branduoliams sudaryti ir išlaikyti panaudotų lėšų suma, išsaugotų ūkinių gyvūnų skaičius pagal veislių genealogines linijas ir šeimas;

15.2. išsaugojimas *ex situ*, vertinimo kriterijus – genetinei medžiagai kaupti panaudotų gyvūnų skaičius pagal atskiras veisles (vnt.).

16. Saugojimą *in situ* vykdančys subjektai išlaiko einamaisiais metais šios programos 1 priede numatytus ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolių, genealoginių ūkinių gyvūnų linijų ir šeimų, ūkinių gyvūnų kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą.

17. Saugojimą *ex situ* vykdančys subjektai kaupia ir saugo einamaisiais metais šios programos 2 priede numatytus genetinės medžiagos kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Programos administravimo ir finansavimo tvarką nustato genetinių išteklių administravimo taisyklės, kurias tvirtina Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras.

19. Subjektai, gaunantys finansavimą pagal programos priemones, už tų pačių priemonių įgyvendinimą negali gauti finansavimo iš kitų šaltinių.

20. Programos nuostatos peržiūrimos einamųjų metų II ketvirčio pabaigoje, priklausomai nuo įkainių ir privalomų išlaikyti ūkinių gyvūnų selekcinis branduolių struktūros pokyčių, siekiant nustatyti kitų metų vertinimo kriterijų reikšmes ir finansavimą;

21. Programos 2 priedas peržiūrimas einamųjų metų I ketvirtyje.

Papildyta punktu:

Nr. [3D-72](#), 2014-02-04, paskelbta TAR 2014-02-04, i. k. 2014-01012

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
1 priedas

SU LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMU *IN SITU* SUSIJUSI VEIKLA

Subjektas	Gyvūnų veislė / selekcinų branduolių skaičius subjektuose	Patinų		Patelių		Iš viso gyvūnų sk.	Gyvūno išlaikymo įkainis metams, Eur	Lėšų poreikis, Eur
		skaičius	linijų sk.	skaičius	šeimų sk.			
LSMU Gyvulininkystės institutas	Žemaitukai 1	9	3	13	4	22	1414,21	31112,62
	Šemieji galvijai 1			15	4	17	442,83	7528,11
	Baltnugariai galvijai 1			12	4	10		4428,3
	Senojo genotipo Lietuvos žalieji 1			14	Pradėtos formuoti (4)	14		6199,62
	Vietinės kiaulės 1	24	5	83	9	107	206,21	22064,47
	Lietuvos baltosios kiaulės 1	48	4	161	4	209		43097,69
	Vietinės šiuurkščiaivilnės avys 1	16	4	53	4	69	141,91	9791,79
	Vištinės žąsys 1	49	3 skirtingo amžiaus pulkai	69	3 skirtingo amžiaus pulkai	118	36,49	4305,82
UAB „Lietuvos žirgynas“	Žemaitukai 1	43	3	34	3	77	1414,21	108894,17
	Stambieji žemaitukai 1	69	4	94	10	163		230516,23
	Lietuvos sunkieji 1	16	4	24	7	40		56568,4
	Senojo genotipo trakėnai 2	75	6	229	10	304		429919,84
UAB „Šeduvos avininkystė“	Lietuvos juodgalvės avys 1	20	4	657	12	677	141,91	96073,07
Iš viso								1050500,33

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-928](#), 2014-12-04, paskelbta TAR 2014-12-05, i. k. 2014-19065

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
2 priedas

SU LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMU *EX SITU* SUSIJUSI VEIKLA

Genetinės medžiagos kolekcijų sudarymas					Sukauptos užšaldytos genetinės medžiagos palaikymas			Iš viso lėšų, Eur
Subjektas	Saugojimas <i>ex situ</i>	Numatomas sukaupti kiekis, vnt.	Įkainis, Eur	Lėšų poreikis, Eur	Šaldytos spermos šiaudeliai, vnt.	Įkainis metams, Eur	Lėšų poreikis šaldytos genetinės medžiagos, vnt., Eur	
LSMU Gyvulininkystės institutas	Kuilių spermos šaldymas	1500	1,01	1515	14452	0,297	4292,24	6377,24
	Eržilų spermos šaldymas		5,71					
	Avinų spermos šaldymas	200	2,85	570				
	Bulių spermos šaldymas		0,54					
	Embrionų šaldymas	9	200,42	1803,78	40	0,297	11,88	1815,66
	Ovocitų šaldymas	4	100,5	402	8	0,297	2,38	404,38
	Galvijų kilmės patikrinimas	90	42,28	3805,2				3805,2
	Arklių kilmės patikrinimas		61,4					
	DNR išskyrimas ir šaldymas	50	25,2	1260				1260
UAB „Lietuvos žirgynas“	Eržilų spermos šaldymas	800	5,71	4568	17172	0,297	5100,08	9668,08
Iš viso				13923,98			9406,58	23330,56

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-72](#), 2014-02-04, paskelbta TAR 2014-02-04, i. k. 2014-01012

Nr. [3D-928](#), 2014-12-04, paskelbta TAR 2014-12-05, i. k. 2014-19065

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-645](#), 2012-08-02, Žin., 2012, Nr. 94-4859 (2012-08-09), i. k. 1122330ISAK003D-645
Dėl žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. 3D-58 "Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo" pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-505](#), 2013-07-11, Žin., 2013, Nr. 75-3804 (2013-07-13), i. k. 1132330ISAK003D-505
Dėl žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. 3D-58 "Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo" pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-72](#), 2014-02-04, paskelbta TAR 2014-02-04, i. k. 2014-01012
Dėl žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ pakeitimo
4.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-928](#), 2014-12-04, paskelbta TAR 2014-12-05, i. k. 2014-19065
Dėl žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ pakeitimo